

הבלוף הגדול של כיפת הברזל **מאת: יוסי מלמן, הארץ, 16.12.2010**

לפי דו"ח שפרסם השב"כ השבוע, חלה בחודשים האחרונים עלייה במספר רקטות הקסאם ופגזי המרגמה ששוגרו מרצועת עזה. גם טיל גראד אחד נורה. למרות זאת צה"ל וחיל האוויר ממשיכים לסרב בעקשנות להציב באזור משגר של "כיפת ברזל", שפותח לכאורה כדי להגן על היישובים בעוטף עזה. המשגר, על 12 קניו, שצה"ל הכריז לפני כמה חודשים שעבר בהצלחה את כל הניסויים, מונח כאבן שאין לה הופכין בבסיס חיל האוויר בדרום.

מי שהיה המדען הראשי של חטיבת הטילים בתעש, ד"ר נתן פרבר, ומומחים נוספים אומרים, שפריסת כיפת ברזל בדרום היתה יכולה לתת הזדמנות מצוינת לנסות אותה גם בתנאים מבצעיים, על רקטות אויב אמיתיות. התעקשות שלא להשתמש בה מעוררת תהיות רבות, שהמרכזית שבהן היא שמא אין ולא היתה מעולם כוונה בצה"ל להשתמש במערכת למטרה שלשמה פותחה מלכתחילה: הגנת יישובי הדרום.

הסבר אפשרי אחד לחוסר רצון להפעיל את המערכת הוא עלות השימוש בה. יוסי דרוקר, ראש מינהלת כיפת הברזל ברפא"ל, אמר לפני כשלושה חודשים בראיון לתחנת טלוויזיה אמריקאית (שבו הרבה לשבח את המערכת), שעלות כל טיל מיירט היא כ-100 אלף דולר. ברור שאין היגיון בשיגור טיל שעלותו כזאת כדי ליירט קסאם או קטיושה, שעלותן כמה מאות דולר. דובר רפא"ל, עמית צימר, שהתבקש להגיב ולהסביר את דברי דרוקר, סירב להתייחס לנושא.

סיפורו של מיזם כיפת ברזל הוא בבואה נאמנה של תהליכי קבלת ההחלטות הקלוקלים בישראל: פקידים במשרד הביטחון ובתעשיות הביטחוניות עושים יד אחת ופועלים במחשכים, בלא בקרה, משטים בציבור ולפעמים גם בשרי הממשלה, וכל זאת בחסות צנזורה צבאית, שבשם נימוקים של ביטחון המדינה מונעת דיון ציבורי ממשי בעניין.

לידת המיזם בחטא. במשך שנים סירבו משרד הביטחון, צה"ל וחיל האוויר לפתח מערכות ליירוט טילים וסברו שיש בכך משום בזבז כסף, שעדיף להשקיעו במערכות התקפיות, במיוחד במטוסים ובטילים. רק בעקבות מלחמת לבנון ב-2006 גבר הלחץ הציבורי לפתח או לרכוש, ומהר, מערכות ליירוט רקטות וטילים. שר הביטחון אז, עמיר פרץ, הצליח לגבור על התנגדות הפקידים וקציני צה"ל וכפה עליהם את דעתו.

ההחלטה למסור את פיתוח כיפת ברזל לרפא"ל נועדה לפצות את החברה על הדרתה ממיזם יירוט קודם, גדול יותר - החץ - שנמסר לתעשייה האווירית. כך או כך, המיזם הותנע ויצא לדרך עוד קודם שהתקבלה על כך החלטת ממשלה. לפי דו"ח מבקר המדינה, תא"ל דני גולד שהיה עד לפני כשנה ראש מינהלת פיתוח אמצעים ותשתיות (מפא"ת), הקציב כסף למיזם על דעת עצמו, בלא ידיעת שר הביטחון והממשלה.

במקביל בחדרי חדרים, לפי כתב עת צרפתי, סינגפור תשתתף במימון הפיתוח או תתחייב לרכוש סוללות. המידע הזה נמנע מהציבור.

לפי כתב העת "דיפנס ניוז", הודו, ארצות הברית ומדינות נוספות מתעניינות במערכת. אם הפרסומים נכונים, הרי מעורבות סינגפור והמדינות האחרות במיזם מעוררת שאלה נוקבת. הייתכן שכל תכליתו מלכתחילה היתה להגביר את מכירות רפא"ל ליצוא?

למראית עין ההצדקה לפיתוח המערכת היתה הגנה על תושבי עוטף עזה. ד"ר פרבר בראיונות ל"הארץ" בעבר סבר, שהנחה זו מוטעית. בדיעבד, הוא צדק. כבר במהלך הפיתוח הודו אנשי רפא"ל, שכיפת ברזל לא תהיה מסוגלת ליירט פגזי מרגמה וקסאמים, שטווחם קטן מ-4.5 ק"מ (וזמן מעופם 25 עד 30 שניות). על בסיס הודעה זו החליטה הממשלה לבנות חדרי מגן לכל היישובים המצויים בטווח זה.

אך הבעיה אינה הטווח, אלא הזמן. בזמן מעוף קצר זה ניתן לשגר רקטות גראד מהירות פי כמה במסלולים שטוחים לטווחים של 12-13 ק"מ. כלומר, יידרשו חדרי מגן לאוכלוסייה המצויה במרחק של עד 13 ק"מ מהגבול, קרי אשקלון, למשל. זאת ועוד. אף שמהנדסי רפא"ל פיתחו את כיפת ברזל במהירות ראויה לציון, המשיך הדרום להיות חשוף להפגזות החמאס, שנמשכו עד ל"עופרת יצוקה" בסוף 2008. הצעות לפתרון ביניים, שיגן על תושבי הדרום עד שיסתיים מיזם כיפת ברזל, באמצעות מערכות זמינות וזולות יותר כמו תותחי וולקן-פלנקס, שהוכיחו את יכולתם בעיראק ובאפגניסטאן, או הרעיון לחדש פיתוח של תותח לייזר, נדחו בידי פקידי משרד הביטחון על הסף. מתעורר חשד, שהם עשו זאת מחשש שיתברר שהוולקן או תותח הלייזר הם מערכות מוצלחות, ואולי לא כדאי שהממשלה תמשיך לבזבז כסף על כיפת ברזל.

וכך הגיע סוף 2010. רפא"ל עמדה חלקית במשימה שהוטלה עליה. היא פיתחה אב טיפוס אחד, המאוחסן בבסיס חיל האוויר בדרום, ועוד כמה קנים המוצבים בבסיסים אחרים בארץ. אך צה"ל מסרב לפרוס אותם להגנת העורף. ביטוי בוטה לכך נתן באחרונה האלוף גדי אייזנקוט, מפקד פיקוד צפון, שפסק בלי למצמץ, שכיפת הברזל אינה מיועדת להגנה על אזרחים אלא רק על בסיסי צבא. במלים אחרות, אלוף בצה"ל קבע, שכל מה שנאמר עד אז לציבור, כי תכלית ההשקעה של כמיליארד שקל במיזם היא לשפר את המיגון שלו - היה שקר אחד גדול.

התנהלות צה"ל ומערכת הביטחון בפרשה היא צינית, ומעידה על זלזול של פקידיים ומקבלי ההחלטות בציבור ובכספו, מתוך תחושה שהם יכולים לשטות בו בלי להידרש להסברים ובלי לשאת באחריות למעשיהם.

מדובר צה"ל נמסר בתגובה, כי "מערכת כיפת ברזל נמצאת בתקופת קליטה בחיל האוויר ובמערך הנ"מ בתהליך מואץ, אך טרם הוגדרה כמבצעית".

מקור: <http://www.haaretz.co.il/hasite/spages/1204260.html>